

Teadusandmed Horisondi projektides

Tiiu Tarkpea
TÜ raamatukogu
Teadusandmete peaspetsialist
22.05.2025

Euroopa Horisont (2021-2027)

- ▶ **Koosta andmehaldusplaan!**
- ▶ Halda andmeid vastutustundlikult, kooskõlas seadusandluse, lepingute ja infoturbenõuetega.
- ▶ Halda andmeid **FAIR**-põhimõtete kohaselt.
- ▶ Tee andmed vaikimisi kättesaadavaks, kuid põhimõttel „nii avatud kui võimalik, nii suletud kui vajalik”.
- ▶ **Avalda andmed koos teadusartikliga.**

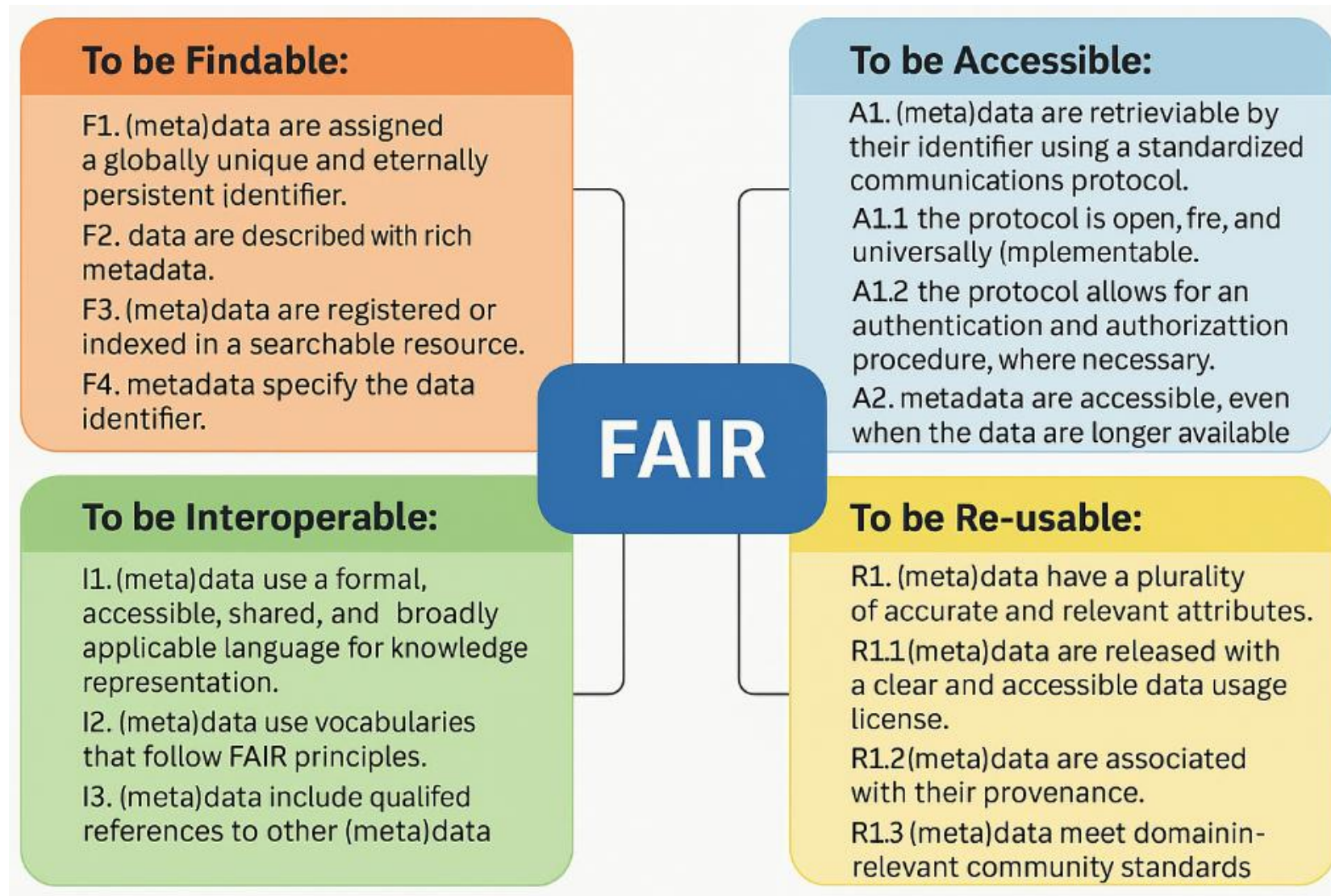
Mis on muutunud

Horisont 2020

Research Data refers to information, in particular facts or numbers, collected to be examined and considered as a basis for reasoning, discussion, or calculation.

Euroopa Horisont

Research outputs: Results to which access can be given in the form of scientific publications, data or other engineered results and processes such as software, algorithms, protocols, models, workflows and electronic notebooks.

Andmehaldusplaan

- ▶ Andmehaldusplaan on **struktureeritud ametlik dokument**, mis kirjeldab, kuidas käsitletakse teadusandmeid kogu teadusprojekti vältel ja **pärast projekti lõppemist**.
- ▶ **Planeerimistöörüist**, et põhjalikult kaaluda andmehaldust projekti alguses
- ▶ **Koostöötööriist**: tegevuste ühtlustamiseks ja otsuste fikseerimiseks projektimeeskonna liikmete vahel
- ▶ **Käsiraamat**: projekti andmehalduse juhend, mida meeskonnaliikmed saavad täiendada ja kasutada kogu projekti vältel
- ▶ EK soovib näha põhjalikult läbi mõeldud konsensuslikku andmehaldust, selge vastutusejaotusega projekti partnerite ja projektimeeskonna liikmete vahel.

Tööriistad

- ▶ [Argos](#)
[How to create a data management plan](#)
- ▶ [DMPonline](#)
[Andmehaldusplaan](#)
- ▶ [Amnesia: High accuracy Data Anonymization.](#)

The logo for Argos, featuring the word "argos" in a lowercase, teal-colored, sans-serif font.

Teadlased – FAIR andmed

- ▶ Loo andmetele palju kvaliteetseid metaandmeid (F)
- ▶ Vali usaldusväärne repositoorium (F)
- ▶ Tee andmed nii avatuks, kui võimalik (A)
- ▶ Kasuta standardset, universaalset ja avatud tarkvara (A)
- ▶ Selgita ligipääsupiiranguid ja -tingimusi (A)
- ▶ Kasuta standardseid failivorminguid ja metaandmete skeeme (I)
- ▶ Avalda masinloetavad andmed ja metaandmed (I)
- ▶ Lisa andmetele kasutuslitsents (R)
- ▶ Kirjelda andmekogu README.txt failis (R)

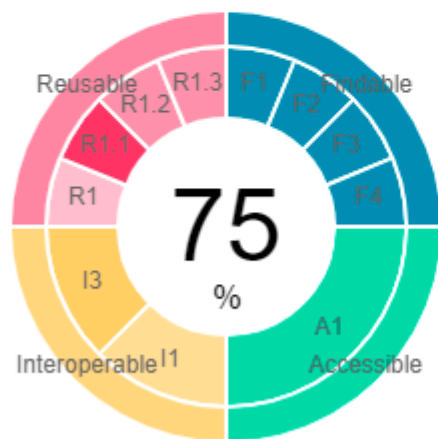
Repositooriumid – FAIR andmed

- ▶ Väljastavad püsiidentifikaatoreid nt DOI (F)
- ▶ Teevad metaandmed otsingumootoriga leitavaks (F)
- ▶ Saavad reguleerida ligipääsu andmetele (A)
- ▶ Tagavad, et metaandmed jäävad alati kättesaadavaks (A)
- ▶ Pakuvad metaandmete standardeid, ontoloogiaid ja kontrollitud sõnastikke (I)
- ▶ Võimaldavad üles laadida dokumentatsiooni koos andmetega (R)
- ▶ Saab valida litsentse, mis selgitavad, kuidas andmeid tohib taaskasutada (R)
- ▶ Lingivad andmed, artiklid, isikud, organisatsioonid (R)

Näide: QsarDB repositoorium ja FAIR andmed

We have used the F-UJI tool to evaluate and improve the fairness of the QsarDB repository. After some consultation and good advice from Andreas Jaunsen (from [EOSC-Nordic](#) & [NordForsk](#)) and Robert Huber (from [FAIRsFAIR](#) & [PANGEA](#)) we have reached a FAIRness level at about 75%. Although QsarDB archives receive maximum points for Findability and Accessibility, we still have work to do in terms of Interoperability and Reusability criteria.

Here is a typical result score summary for a QDB archive from the F-UJI web service:

Findable: 7 of 7

Accessible: 3 of 3

Interoperable: 3 of 4

Reusable: 5 of 10

Horisondi projektide väljundid

- ▶ [OpenAIRE Explore](#): Euroopa avatud teaduse portaal.
- ▶ [EOSC - Euroopa teaduspilv](#): ühendab andmehoidlad, arvutusressursid ja teadusteenused ühte digitaalsesse ökosüsteemi.

OpenAIRE EXPLORE

Pakub otsingumootorit teadustööde, andmete, tarkvara ja projektide leidmiseks

Seob publikatsioone projektide, rahastajate ja ORCID-profiilidega

Toetab FAIR-põhimõtteid ning avatud teaduse aruandlust ja jälgimist

EOSC Portal

Pakub ligipääsu andmehoidlatele, arvutusteenustele ja tööriistadele ühes pilvekeskkonnas

Võimaldab teadlastel andmeid töödelda, salvestada ja jagada koostalitlusvõimelises ökosüsteemis

Toetab FAIR-põhimõtteid andmetöötamise ja infrastruktuuri tasandil

Koolituseks

OpenAIRE Webinar - 8th Horizon Europe Open Science requirements in practice

OpenAIRE_EU Youtube'i kanalil:

<https://www.youtube.com/watch?v=dN0ehvmUs9c>

Slaidid:

England, J., LEO, G., & Dolinar, M. (2025, märts 14). Horizon Europe Open Science requirements in practice - OpenAIRE webinar.

Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14999515>

Täna!

Tiiu Tarkpea

TÜ raamatukogu

tiiu.tarkpea@ut.ee